STOCKHOLMS-TIDNINGEN EESTLASTELE

Nr. 8 (2802) Kesknädalal, 12 jaanuaril 1955 12. aastakäik Stockholms-Tidn. Tr. Sthlm. 1955

Hammarskjöldi reisi tulemused esialgu pettumuseks

NEW YORK. — (ST) Maailma avalik arvamine on üldiselt pettunud selle kommünikee puhul, mis avaldati pärast Hammarskjöldi lahkumist Hiinast. Ameerika lendurite vabastamisest ei maintud sõnagi, räägiti ainult pinge vähendamisest maailmapoliitikas ja võimalusest saadud kontakti jatkata. Hammarskjöld lahkus Hiinast teisipäeval. ÜNO peakorteris New Yorgis valitseb arvamine, et Hammarskjöldi reis "oli rohkem kasulik kui kahjulik".,

Arvatakse, et Hammarskjöldil on kaasas ettepanekud Hiina kommunistidelt, milliste tingimustega nad on nõus vabastama vangimõistetud Ameerika lendurid. Kuid Hammarskjöld ise ei ole seda arvamist millegiga kinnitanud.

PARIIS (ST) Peaminister Mendès-France'i vastased, kes häältelasid Pariisi lepete ratiftseerimise vastu, teevad kindlasti suuri pingutusi tema kukutamiseks parlamendi uue sessiooni jooksul, mis algas teisipäeval. Vaidlused Põhja-Aafrika probleemi ümber annavad neile esimese võimaluse valitsuse kukutamist üritada.

Ka peaministri pooldajad arvestavad, et tal pole suuri väljavaateid oma toolil edasiistumiseks pärast veebruarikuud. Kuid on ka neid, kes imetlevad Mendès-France'i poliitilist visadust seni ja on optimistlikud ka tuleviku suhtes.

Ülekoormatud peaministril ei olnud palju aega oma 48. sünnipäeva pühitsemiseks teisipäeval. Ta viibib praegu Roomas, kus tal on itaalia juhtidega seitse konverentsi ja peale selle üks pidulik õhtusöök.

Hilgelkuhi telegramme ja õnnitlusi on peaministrile Rooma järele saadetud. See on esimene Prantsuse riigijuhi ametlik külaskäik Itaaliasse pärast sõda.

Belgia parlament hakkas teisipäeval arutama Saksamaa relvastamise ja Euroopa kaitse lepingute ratiftseerimise küsimust.

Valitsuse ettepanek nende lepingute kinnitamiseks arvatakse vastu võetavat veel suurema hääleenamusega kui Euroopa armee kava, mis kinnitati kahe kolmandiku hääleenamusega. Ainult neli kommunisti hääletavad kindlasti vastu.

USA-st rohkem toetusi kui korjandusel annestusi

New Yorgi Eesti Abi eelkokku võtte järele on organisatsioonile käesoleval aastal kuni 23. detsembrini puudustkannatajate abistamiseks laekunud 4370 dollarit 69 centi ning abivajajatele on välja saadetud 5509 dollarit 42 centi, seega abistamiseks antud 1138 dollari 73 cendi võrra rohkem, kui aasta jooksul toimunud korjandusaktsioonidest laekus.

Jõuluaktsioonist osavõtnuile koos raha vastuvõtukviitungitega saadetud tänukirjas märgitakse, et Eesti Abi on ikka püüdnud olla annetajate usalduse väärilise. Eesti Abi eesmärgiks rahaliste korjanduste osas on puudustkannatajate jaoks annetatud summade ülekandmine abivajajaile ilma üleruuste kõrvalkuludeta. Tänavuste korjanduste sissetulek on juba praegu 100 protsenti ulatuses välja mastud tõelikuks abistamiseks, ilma et oleks tehtud mingisuguseid mahaarvamisi administratiivkuludeks. Iseeti korjandusüleskutsete trükkimise nimel postikulusid ei ole laekumistest mõha arvatud, vaid iga Eesti Abi kaudu annetatud cent on läinud oma õlgele kohale. Veel enam, tänu mõnede ameerika ettevõtete ja organisatsioonide eritoetusele on tänavu kuni eelkokkuvõtte koostamise päevani suudetud isegi 1138.73 dollari võrra rohkem toetusi välja saata, kui kõigist korjandusaktsioonidest kaasmaalaste keskel laekus. Detsembri viimase nädala tähendavatest laekumistest loodetakse aasta abistamispanust veelgi mõnevõrra suurendada võivat.

Kuigi lõplikud kokkuvõtted tegemata, ületab Eesti Abi rahalise abistamise nettosumma juba praegu mõõdunud aasta vastava arvumis oli 5.434.65 dollarit.

Lisaks rahalistele korjandustele Eesti Abi jätkas ulatuslikku riietusesemete saatmist Saksamaal ja arendas vaderloetajate aktsioonni. Jõulude eel saadeti 22-le eesti rahvusgrupile Saksamaal ja Austrias 1000 toidupakki ning peeti läbirääkimisi NCWC ja CWS kiriklikkude organisatsioonidega, et need ka omalt poolt varustaks jõulupakkidega eesti põgenikke.

Prantsusmaa pealesunnitud roll Euroopa kaitsesüsteemis

Neli aastat peale seda, kui lääneliitlased otsustasid Saksamaad uuesti relvastada, et sellega Euroopa kaitset muuta tõhusamaks, on nüüd Prantsusmaa parlament selle sammu heaks kiitnud. Otsus tehti parlamendis kõige minimaalsema enamusega ja mitte veendest, et Saksamaa relvastamine on Euroopa kaitseks hädavajalik, vaid ainult tänu kartusele, et teistsuguse otsusega Prantsusmaa langeb välja lääneriikide ühisrindest ja kaotab võimaluse edaspidi rääkida kaasa suurte rahvusvaheliste küsimuste otsustamisel.

Prantsuse parlamendi käitumine kogu selle nelja aasta jooksul on olnud häbiväärne ja on teinud palju selleks, et Prantsusmaa prestiižhi rahvusvahelisel foorumil vähendada. Pidev hirm, et relvastatud Saksamaa võiks kord jälle muutuda ohtlikuks Prantsusmaale, kartus, et Saksa relvastumine võtab võimaluse kokkuleppeks Venemaaga, mure, et relvastatud Saksamaa ise võib sõlmida pakti Venemaaga ja seega sõlmida kokkuleppe Euroopa jagamiseks — kombineeritud väikeste isiklike ja poliitiliste vastuoludega on teised lääneliitlased viinud veendele, et Prantsusmaa ei suudaega taha täita Euroopa kontinendil selle juhtiva rahvuse osa, mida USA ja Inglismaa talle tahtsid usaldada.

Kui Prantsuse rahvas oleks vähem ja kui Prantsusmaa oleks teises geograafilises asendis, siis ei oleks keegi sellist kõlitumist pikemat aega kannatanud. Tänu aga oma asendile Euroopas on praegu Prantsusmaa üks olulisemaid Atlantipakti liikmeid ja ta kaitse on kogu Euroopa kaitse põhiprobleemiks.

Prantsusmaa kaitseks on USA ja Inglismaa olnud sunnitud võtma osa kahest maailmasõjast ja on kindlasti sunnitud tegema seda ka tulevikus. Kuid Prantsusmaa ise on teinud väga vähe, et anda ka omapoolset panust oma kaitse kõvendamiseks. Kogu ta poliitika peale viimast sõda on olnud suunatud resolutsete aktsioonide pidurdamisele, sõlmitud kokkulepete vesistamisele ja kindlate otsuste vältimisele.

Olles ise võimetu kandma hoolt oma kaitse eest, on Prantsuse valitsus kogu II Maailmasõjale järgneva perioodi jooksul otsinud liitusid, garantiilisid, majandusliikuvja sõjalist abi Inglismaa ja USA käest. Kuid kui siis on osutunud vajalikuks anda kindlat nõusolekut sõlmitud kokkulepete elluviimiseks, on Prantsusmaa parlament ikka ja jälle kõhelnud, et tulla välja uute nõudmistega ja uute tingimustega. Ühegi Prantsuse peaministri või väliséministri lubadus ei maksa midagi, sest tänu Prantsuse sisepoliitilisele olukorrale ei ole kindel, kas selle lubaduse andja järgmisel päeval enam on oma positsioonil ja kas järgmine parlament oma eelkäija lubadusi austab või mitte.

Sama kõhklemist, jõuetust ja asamatust on Prantsusmaa näidanud mitte üksi Euroopas, vaid kõikjal, kus tal on tulnud tegeleda veidigi raskemate situatsioonide lahendamisel. Tänu sellele on Prantsusmaa prestiižh Kagu-Aasias, Põhja-Aafrikas ja mujal, kus tal on valdusi, pidevalt langenud. Iga Prantsusmaa lüüasaamine kutsub jälle elavalt silme ette, et Prantsusmaa 1930. aastates samadel põhjustel püüdis sõlmida kokkulepet Hitleri Saksamaaga, selle asemel, et resolutsielt ta vastu välja astuda ja praegu Vene vastu otsustava joone hoidmise asemel püüab otsida kokkulepet ükskõik missuguse hinna eest. Prantsusmaa on kaotanud igasuguse usalduse rahvusvahelisel foorumil ja seega pole midagi imestada, kui Prantsusmaa peamine toetaja, USA, on jõudnud veendele, et Prantsusmaale Euroopa juhina tuleb leida asendaja, kelleks saab olla ainult tugev ja relvastatud Lääne-Saksamaa.

Õnnetuseks selsab praegu Lääne-Saksamaal ees sama lahing, mille Prantsusmaa just on läbi teinud. Lääne-Saksamaa liidukantsler saavutas parlamendis esimesel lugemisel Pariisi lepete ratiftseerimise ja jaanuaris tuleb kogu küsimus lõlikule otsustamisele. Opositsioon, Lääne-Saksamaa parlamendis ei ole vahepeal vähenenud.

Sotsialistid on suutnud omale toetajateks värvata kolm Adenaueri koalitsiooni kuuluvat paritet, kes Pariisi lepetele on vastu Saarimaa küsimuse lahendamise mooduse pärast. Sotsialistidel õnnestus parlamendis Adenauerit sundida tunnistama, et ta nõustus Saarimaa küsimuse praeguse lahendusega ainult Prantsusmaa survel. See tunnistus oli õli valamiseks tulle. Adenauer on olnud sunnitud pöörduma USA ja Inglismaa poole, et need aitaksid tõlgendada Pariisi kokkuleppe Saarimaad puutuvat osa, et sellega opositsioonile tõendada, et Saarimaa küsimuse praegune lahendus ei ole permanentne, vaid sinult ajutine. Kuid ka sel juhul on küsitav, kas Adenauer suudab saavutada parlamendis vajalikku kahtekolmandikku enamust.

Juhul kui Adenauer suudab oma opositsiooniga hakkama saada, alles siis on põhjust rääkida, et kommunismivastane rinne on pääsenud edasi oma kavandamise järgust ja muutumas reaalseks jõuks.

M. E.

Prof. Uluotsa surmapäeva mälestamine

Mälestamine, mis toimus pühap. 9. jaanuaril algas palveteenistusega prof. Jüri Uluotsa haual kell 13.00 ilm haruldaselt ilus. Sõbraliku Rootsi männid kahisevad vaikses talves. Osavõtjaid palju. Haua juures võtavad aset kadunu perekonnaliikmed, organisatsioonide esindajad ja korp! Rotalia pere, kuhu kadunu vilistlasena kuulus.

Kõlab "Tähtede taga kord kõlab sull' taevas". Jutlustab prof. Jüri Uluotsa aate-ja korporatsioonikaasane õpet. Kari Kool. Jutluse tekst 1 Kor. 13.13. "Nüüd jääb usk, lootus ja armastus". Kadunud J. Uluotsas kasvas ja arenes tema elu väitel kindel ja tugev usk kõikvõimelisse Jumalasse, kes määrab ära rahvaste kui ka igaüksiku saatuse ja elu. Sellest usust Jumalasse koorus välja tema kindel usk eesti rahva õigusesse elada vaba elu teiste vabade rahvaste peres. Sügava õigusteadlasena uuris ta eesti rahva ajalugu, kuidas eesti rahvas ürgsest ajast hariš ja asustas Maarjamaad, et see väikene maala, mis asub Peipsi ja Läänemere, Rõuge kauniste kõngaste ja lõgede ning Soomelahe vahel oli läbi imbunud eesti esivanemate verest ja higist ja seetõttu on eesti rahval täieline õigus seda maad valitseda ja oma enese elu korraldada. See oli Jüri Uluotsa evangeelium, seda ta jutlustas ja õpetas ja see oli ka Jüri Uluotsa poliitiliseks vundamendiks. Ta lootis, et noored arendavad edasi eesti rahva elu ja seepärast oli ta noorte õpetaja ja kasvataja. Ta püüdis noortes viimistleda ja välja arendada nende intellektuaalseid ja moraalseid võimeid, et nad tulevikus väärikalt võiksid juhtida eesti elu ja eesti rahvast. Samal ajal ta noor noortega ja rõõmus rõõmsatega. Lõpuks kokkuvõttes ütles õpetaja, et temal oli usk oma rahvasse, lootus eesti noortesse ja armastus kodumaa vastu kõige sügavamas mõistes.

Esimesena asetas rahvusvärvides pärja ja köneles kapten J. Rang Eestluse Koostöö Büroo ja Eesti Rahvuskomitee New Yorgis nimel. millega sümboolselt kogu Eesti pagulaskod ülemaailma avaldas austust kadunud riigimehele. A. Estrapani pärja ja köneleb Eesti Põllumeeste Kogude Esinduse nimel, kuhu kadunu riigimehena ja ühe suurima ideoloogina kuulus. Suurima eesti haritlasorganisatsiooni, nii kodumaal kui nüüd paguluses Eesti Korporatsioonidce Liidu nimel tegi järelh üüde ja asetas pärja vilt J. Uluotsale kui korporatiivse kasvatuse teaduslikule põhjendajale, Eesti Korporatsioonide Liit Rootsis esimees õigusteadlane L. Laid. Raasvendade nimel korp! Rotaliast köneles ja asetas pärja korp! Rotalia Roots's esimees mag. A. Ventsel.

Kell 15.00 algas pidulik jumalateenistus Jakobi kirikus prof. Jüri Uluotsa 10 a. surmapäeva mälestamiseks. Kirik oli suurpäevale vastavalt kaunistatud. Altar uppus loorberitesse. Altaril ja igal pingil põlesid elavad küünlad. Harduses suure riigimehe mälestusele võtsid kirikulised palves istet.

Algustliturgia vikaarpiiskopit J. O. Lauri ja õpet. K. Kool, mille järele NMKU meeskoor helilooja E. Tubina juhatusel laul Schuberti — Püha.

Jutlustab vikaar piiskop J. O. Lauri, kuna piiskop J. Kõpp tervislikel põhjusil ei saanud ilmuda. Sügavalt läbimõeldud jutlus läks kirikuliste südametesse.

Järgnes peaminister Jüri Uluotsa mälestamine praost A. Tähevält- ja poolt. Kirikulised seisavad pürti kuni meeskoori poolt lauldud Topmanni Requiemi viimsed helid on kustunud.

Kirikupalve ja õnnistamine — v. piiskop J. O. Lauri, kellele assisteerib õpet K. Kool.

Kogudus laulab Eesti hümni viimse salmi ja jumalateenistus lõpeb organist Priit Ardna võimsa järelmänguga.

Kremli eesti piiskop külas USA-s

NEW YORK (VES) — Möödunud laupäeval saabus USA-sse Moskva patriarhi erisaadikuna ülempiiskop Boris. Ta sõitis siia lennukil ja peatub praegu New Yorgis, olles saanud loa USA-sse jäämiseks kuuidavasti 60 päevaks.

Selles ülempiiskopis on tegemist Venemaal elunenud eestlase Boris Viikiga, kes pärineb Pärnust. Ta läi omal ajal N. Liitu ja on seal osanud saavutada koostöö võimudega. Et ta kommudele on üsna usaldatav tegelane näitab juba see, et talle anti luba sõiduks USA-sse. Sama piiskop Boris Viik figureeris mõnda aega juba Ida-Saksamaal.

Baltikum USA saksakeelses lehes

New Yorgis ilmuv "N. Y. Saatszeitung und Herold" toob ühes oma äsjases numbris pealkirja all "Baltikum asustatakse asiaatidega" ülevaate praegusest olukorrast Baltimaadel. Ülevaates märgitakse, et ligikaudu 10 prots. Baltimaade elanikest on küüditatud, kuid et praegu nendes maades on endisi elanikke sama palju kui venelasi. Venelasetest on eriti palju Baltimaadele toodud asiaate, millega tahetakse Baltimaade rahvastikukoostist põhjapanevalt muuta.

Ülevaade märgib edasi, et Baltimaadel võib õigusega rääkida rahvastikumõrvast ja et küüditamistel intelligentsi kõrval eriti palju on küüditatud ka jõukamasse talupojaklassi kuuluvaid isikuid, mis moodustas maa elanikkonna seigroo. Küüditamised käivad edasi, kusjuures neile sageli antakse teisi nemesid, nagu "vabatahtlik ümberasumine" vähemasustatud piirkondadesse. Reivastatud vastupanu ei olevat Baltimaadel peale 1951 aastat enam olemas, kuid passiivne vastupanu olevat endiselt tugev.

"N. Y. Staatszeitung und Herold" ilmub ligemale 500.000-deliseks tiraažhis ja on USA suurimaks saksakeelseks ajaleheks.

Kanada lenduri sundtunnistus

OTTAWA — Kanada lendur A. R. MacKenzie, kelle Hiina punased hiljuti pärast kahe aastast vanglas olekut vabastasid, tähendas Ottawas ametivõimudele, et hiinlased olid hoidnud teda 15 kuud üksikvangistuses ning olid sundinud teda "tunnistama", et ta tulistati alla Mandshuuria õhuruumis. MacKenzie, kes Korea sõja ajal tegelikult alla tulistati Põhja-Korea kohal, oli pikkadest ülekuulamistest ja üksikvangistusest niivõrd kurnatud, et ta lõpuks kirjutas alla vale tunnistusele.

Lendur oli viibinud oma vangipõlve viimases osas koos kolme USA lenduriga, kes samuti on seni vabastamata. MacKenziele oli teatatud tema vabastamisest ionult poolteist tundi enne seda kui ta saadeti vangilaagrist Hong Kongi, kus ta üle anti Kanada võimudele.

Tänu

Kõigile sõpradele ja tuttavatele, kes mind 60 a. sünnipäeval õnnitlesid, lillede ja kingitsetega ülatasid — soojelm tänu.

R. Merilo.

HALSINGBORGIS müüdi tollivõimude poolt oksjonil maha Ford auto, mille loli oli saanud endale väga omapärastel asjaoludel. Nimelt saabus möödunud suvel turistina Rootsi üks ameeriklane, kellel oli kaasas Ford auto. Kuna auto sisse toomise eest nõuti ameerikliselt ränka tolli, siis vihastas ta niivõrd, et lõi autole käega ja kinkis masina tollivalitsusele.

Prof. Uluotsa surma-aastapäev

Möödunud nädalal oli Tartus ülemõõdulise rahvahulga ees ja ka raadio vahendusel kogu Eestimaal prof. Jüri Uluotsa surma-aastapäev. Ka Tartus oli

Eesti Hääl Washingtonis

Ameerika Hääle eesti toimetuses

WASHINGTON (VES) — Ameerika Hääle eestikeelsed saated toimuvad nüüd Washingtonist. Sinna kolisid üle New Yorgist ka kõigis teistes toimuvate saadete toimetused ja seal käib nende töö Independence Avel asuvas moodsas Health Education and Welfare ministeeriumi hoones. Eesti saadete toimetusel on tööks seal märksa lahedamad tingimused. Lisaks avaramale toimetuse ruumile on otse selle kõrval omaette eriruum, kus asub seade, mis võimaldab helilindistamisi ja nende kuulamist, mis vajalik, et mujal helilindile võetud sõnavõtte seada vastavaks saatekavale. Samuti on eeskujulikult varustatud vastavate eriseadetega stuudiod, milledest toimuvad saated. Need olevat oma ala moodsamad ja neid leidub majas kümneid.

Saadete toimetus on kogu kooseisus mitmendat nädalat Washingtonis ja nagu nad ise märgivad, juba mõnevõrra sisse elanud. Teatavat puudust New Yorgi kui suure eestlaste keskuse järele ju tuntakse, kuid see puudus pole Washingtonis kõrvaldatav ja seda tuleb võtta paratamatusena.

Saadete juhataja P. Heiskaneni ja toimetaja J. Kitzbergi lahkel vastutulekul võimaldub teha ringkäik ruumika hoone teisel majakorral, kus asuvad Ameerika Hääle paljukeelsete saadete toimetused ja saatestuudiod, kust eetri kaudu raudeesriide taha saadetakse õiget informatsiooni USA ja rahvusvahelistest olukordadest, mis võimaldavad ka kommunistide poolt orjastatud maa inimesel olla enamvähem kursis oludega nagu nad tegelikult on aga mitte nii nagu neid võltsib N. Liidu propagandamasin.

Paremad võimalused

Toimetuse ruumist, kust meie jutlemine algul toimub, oli juba märgitud, et see on parem kui ta oli New Yorgis. Ta on seda juba oma avaruse, valguse ja õhurikkuse poolest. Eesti saadete toimetus töötab seal omaette ja mitte enam koos läti, leedu ja teistekeelsete saadete toimetustega, nagu New Yorgis. Endastmõistetavalt soodustab see rahulikumat töötamist, mis sellelaadsete ülesannete juures küllalt oluline.

Pikad koridorid lõikavad selle majakorra, kus asub nii huvitav ja ühtlasi ka tähtis informatsiooniorganism, mitmesse eriosasse. Igalpool on põrandad kaetud erimassiga, mis summutab küllaldaselt sammude kõla. Samas majaosas, kus asub eestikeelsete saadete toimetus, otse vahetüs naabruses märkab silm leedukeelsete ja lätikeelsete saadete toimetuste silter, edasi jääb meelde Austria osakond jne.

Paarikümne sammu kaugusel eesti saadete toimetusest on üsna avaras ruumis reas mitmed automaatsed kirjutusmasinad, millede kõigi täheklahvid liiguvad plaginaga ja taovad paberile raadio kaudu vastuvõetud uudistelegramme nii USA-st kui ka kogu maailmast. Pikad paberilehed tõituvad kiirelt ingliskeelse tekstiga ja rändavad mõni minut hiljem laialt toimetustesse, kus nad hoolikalt läbi loetakse, vastavalt eorteeritakse ning siis kokkuvõtlikult tõigitakse eesti ja teisese keeltesse, et neid üle anda eetri kaudu raudeeesriide taha. Need masinad töötavad võsimatult ööd ja päevad, olles produktiivsemad ükskõik kui hoolsast ning väsimatust inimesest. Saadete toimetustel on juba üsna suur töö ainult nende kaudu saadud materjali läbilugemisega, mille järele saab alles toimuda uudiste valik. Ei võtmalda ju piiratud saatehes kuigi suure protsendi uudiste üleandmist — ja kõik pole oluline ...

Ameerika Hääl

Ühendriikides on üle kolinud Washingtoni, kus Vaba Eesti Sõna kaastööline on külastanud eesti vabadusraadio toimetust uues asukohas. Ta kirjeldab lähemalt, kuidas tehniliselt on korraldatud töö raadiosaatjas, mille ülesandeks on edasi anda tsenseerimata informatsiooni vabast maailmast Eestisse ja kuidas hoitakse raadiopropagandas üleval Eesti vabanemise mõtet Ameerika Hääle kodusaatja kaudu.

JAAN KITZBERG, Ameerika Hääle eesti saadete tegevtoimetaja Washintonis.

et õieti teada ja hinnata rahvusvahelist, eriti USA olukorda ning seisukohti.

Kuidas jõutakse saateni

Nagu märgitud, valmivad enne käsikirjad. Eestikeelse ühe saate aeg on täpselt 15 mihutit ja sellega peavad arvestama nende koostajad. Kogemused on selle töö teinud üsna lihtsaks. Teatakse, et 1-minutilisele lugemiseks mikrofoni on väja masinkirjas kirjutatud käsikirja ca 16 rida, mõnele diktorile veidi vähem, teisele ehk natukene enam. Vajalik käsikirjade pakk kaasas sammutakse saatestuudiosse. Kui New Yorgis toimetusel olid kasutada diktorid, kes teostasid saadete lugemist raadiosse, siis Washingtonis on see töö toimetuse enese kanda. Seekord loevad saate pr. M. Jürma ja J. Kitzberg, kuna rezhissöörina teotseb A. Kalbus.

Saatestuudio, kuhu astume, on suure kahekordse klaasknaga jaotatud kaheks. Ühel pool istub keeruliste aparaatide taga nuppuderägastiku ees saatja tehnik. Tema aparaatide kõrval asuva laua taga võtab istet rezhissöör A. Kalbus, asetades lauale ajamõõtja kella. Teisele poole klaasi olevasse ruumiossa siirduvad pr. M. Jürma ja J. Kitzberg, võttes istet laudade taga, milledel asetsevad mikrofonid.

Käsikirjad on cotevalmis laudadel. Sama käsikiri on ka rezhissöörli, kelle poole klaasi tagant vaatavad cotevalmis diktorid. Kiire leppemärk tehnikult kõneleb rezhissöörile, et saade võib alata, mille viimane samal hetkel edasi annab klaasi taga ootavale tojmetajale. Mõrguanda hetkest algabki käsikirjade lugemine, õigemini—uudistesaade. Rezhissöör jälgib pingsa tähelepanuga käsikirja ja aega. On käsikirja lugemine liiga aeglane, antakse leppemärgiga diktorile märku lugemise kiirustamiseks ja ümberpöördult. Selgub, et saateaeg ei võimalda kogu käsikirja eetrisse saata, annab rezhissör jälle kokkulepitud leppemärgi ja diktorina esinev toimetaja jätab käsikirjast välja osa, mis juba varem mõõdud ja mille väljajätmine ei vähenda edasiantud uudise väärtust. Saadete lugemine on häälekõvendaja kaudu hästi kuulda tehniku ja rezhissöörl ruumi, kuid diktorite ruum on seevastu "karp", kuhu el kosta ükski kõrvaline hääl. Ta seinadki on kaetud erilise peeneaugulise plaadiga, mis summutab iga ülearuse kõla ja kaotab kajavõimalused.

Tehniline võte

Järsku teeb rezhisöör vaid ühesõnalise märkuse tehnikule ja juba korraldabki ta midagi helilindi apparaadi juures, ning pärast rezhissööri teistkordset mõrguannet annab saadet edasi juba helilint. Selle kaudu kõneleb kodumaale parajasti min. J. Klesment Balti Liidu 20-nda aastapäeva puhul. Helilint täidab oma osa saates nii hästi, et raadiokuulajale ei jää teist muljet, kui et J. Klesment isiklikult viibib saatestuudios. Helilindistatud osa saatest lõppedes jatkavad diktorid oma käsikirja lugemist, ikka nais- ja meeshääl vaheldamisi, kuni saateaeg ja saade on läbi. Lõpuks tuleb veel vana tuttav: Kuulake meid sel ja sel ajal lainel nii ja nii.

Ameerika Hääl—Voice of America—annab praegu saateid tervelt 34 keeles, kusjuures peale enamiku Euroopa keelte saadetakse isegi niisugustes keeltes nagu kaug-idas on amoi, burma, indoneesia, jaapani, korea, mandarlini, tai ja vietnami keeled.

155 informatsioonikeskust

Ameerika Hääl on U. S. Information Agency'le alluv raadioteenistus, mille stuudiod asuvad New Yorgis, Washingtonis ja Münchenis Saksamaal, kusjuures saadete üleandmisega teotseb 75 eri ülekandejaama.

U. S. Information Agency asutati Kongressi otsusega 1. augustil 1953, informatsiooni ülemere saatmise ülesandega. Peale raadiosaadete on tal 155 informatsioonikeskust 63 maas, millised tegelevad peamiselt raamatukogudega ja kultuurilise programmiga. Edasi on tal paljudes maades pressiteenistus ja kinofilmide levitamise keskused.

Endastmõistetavalt nõuab see suur ja tähtis asutus riigilt küllalt kulu. Nagu vastavatest aruannetest nähtub, läheb Ameerika Hääl tema rahvale maksma aastas 16.6 miljonit dollarit, ehk 10 centi isiku kohta. Võrdluseks olgu märgitud, et N. Liit kulutab sellest summast palju suurema summa, et rakendada tööle enam kui 1000 segajat, mis võimatuks teeks USA raadiosaadete kuulamise. Ameerika Hääle saatjad on aga nõivõrd tugevad, et N. Liidu segamissammud pole annud tulemusi ja saated on kuuldavad nii N. Liidus kui ka okupeeritud ja satelliitmaades.

Eestlasi omal kutsealal

Torontos viibis lühikesel külaskäigul arhitekt Herk Visnapuu, kes töötab ühes Ohio arhitektibüroos. Samas linnas on ühe õlifirma juures kutsealalist rakendust leidnud ka tema keemikust abikaasa.

Herk ja Naima Visnapuu läksid omal ajal Rootsist USA-sse ülõpilasvõisumitega ja lõpetasid mõlemad Ohio osariigis ülikooli — Herk Visnapuu algul kunstiteaduskonna ja hiljem arhitektuuri fakulteedi, ning Naima Visnapuu keemia alal.

Herk Visnapuu, kes muide on kadunud luuletaja Henrik Visnapuu vennapoeg, alustas õpinguid juba Tallinna Tehnikaülikoolis ja jatkas neid enne USA-sse siirdumist Rootsis.

Herk Visnapuu käis hiljuti teenistusülesannetes Los Angelesis Californias, kavandades ühe suure lennukivabriku büroohooneid. Talle on jäänud väga hea mulje lääneranniku eestlastest, kelle hulgas valitseb teretulnud üksmeel. Clevelandi on peatuma jäänud umbes paarsada eestlast, kes töötavad mitmesugustel aladel.

Teiste hulgas on Clevelandis oma erialal tööd leidnud insener Erich Allik, kes sooritas vastavad riigieksamid.

Herk Visnapuu õiendas riigieksamid 1953. a. ja omandas seega kõik arhitekti kutsealalised õigused. (V. E.)

"Lumivalgeke" kommunistlikus variandis

Saksamaa kommunistlikus idatsoonis, ilmus enne pühi tuntud Grimmi muinasjutu „Lumivalgekese" kommunistlik versioon. Versioonl kohaselt „Lumivalgeke" ise ei olnud kuningakoja liige, vaid põlvenes väga vaesestest oludest. Teda kurnati ja ekspluateeriti kuningakojas ja põlati seepärast, et ta oli heades suhetes tööliste ja talupoegadega, kes salaja plaanitsevad revolutsiooni. Kogu raamat on täis klassiteadlikkust, maareformi nõudmist ja muid kommunistlikke õpetusi.

Lääne-Berliini raadio RIAS omal'poolt on esitanud iroonilise versioonl raamatu võimaliku lõpujacks märkides, et mitte prints ei äratanud Lumivalgekest, vaid „rahvapolitsei" ohvitser, kes oli rahvavaenlaste jahil. RIAS lõpetas: „Ja siis noorpaar läks tagasi kogu maailma töötava rahva päriskodumaale. Ja kui nad on jäänud truuks partei joonele, siis võivad nad olla elus isegi veel praegu."

Vanad Vabadussõja veteraanid kohtuvad — vasakul kpt. Anto Eskola, paremal kpt. K. Mastik.

Sangar Vabadussõjast kapten A. Eskola 65 a.

Hiljuti kirjutasime oma lehes Narva sangarist kolonel M. Ekströmist, kes pikema haiguse järel Soomes suri. M. Ekströmi puhul tuleb meenutada teist kangelast meie Vabadussõjas kapten Anto Eskolat, kes asub praegu Austraalias ja pühitses seal oma 65 aasta sünnipäeva. Kapten A. Eskola oli M. Ekströmi väeosa esimese kompanii ülem. Ta sai oma sõjalise hariduse Peterburis Pauli nimelises sõjakoolis ja võttis hiljem kaardiväe Volõnski polgu koosseissus Vene poolel osa esimesest maailmasõjast. Kui pärast vene revolutsiooni kapten A. Eskola jäile tagasi oli oma kodulinnas Helsingis ja kui ta oli läbi teinud võitlused oma kodus punastega, ta oli üks esimesi, kes otsustas vabatahtlikuna Eestile appi minna. Kapten A. Eskolast sai Soome esimese vabatahtlike salga esimese kompanii pealik. Elmar Kirotar, kes oli selle vabatahtlike salga adjutandiks leitnandi aukraadis, on kunagi öelnud: "Ajaloo perspektiivis on soomlaste esimese kompanii koostamine ja Tallinna toimetamine mõne päevaga vististi kõige tähtsam tegur kogu Soome aktsioonis ja peamiselt Ekströmi välise tagasihoidliku, kuid seesmiselt raudse kindluse ja Eskola ürgjõulise energia viil. Kuidas eeskätt Eskola oma ülesandega hakkama sai, on lihtsalt mõistatus."

Soome abist Eesti Vabadussõjas kuidas see abi tuli, sellest on palju kordi pikalt ja üksikasjaliselt kirjutatud. Esiaglu lepiti kokku, et Soome annab ainult 5000 püssi, 50 kuulipildujat ja 15 kahurit varustusega. Meesteabi andmiseks leiti võimalusi vähe olevat. Hädahädete peale Eestist kerkis ka vabatahtlike saatmise mõte. Selle võttis üles Baltimere jalaväerügemendi Turu pataljonis teeniv leitnant Ernst Branders, kes sellest 9. dets. 1918 kõneles rügemendi staabiülemale, soome vabadussõjas kuulsaks saanud rootsi majorile Martin Ekströmile. Järgmisel päeval sõitsid mõlemad Helsingissse, kus dr. O. Kallas ja J. Poska neile seletasid, et Eesti kõik teeks sellise abi saamiseks. Kuigi sõjaminister Waldén 11. dets. üteinud leitnant Brandersile, seisukord Eestis olevat niivõrd halb, et kavatsetav 700-meheline salk seal midagi ei suudaks teha, jätkasid nad siiski oma algatust ja 18. dets. kirjutas leitn. Branders Tallinnas alla lepingule vabatahtlike pataljoni asutamiseks.

Sellest kujuneski M. Ekströmi väeosa. M. Ekströmi salka peeti väheseks ja otsustati hakata värbama teist vabatahtlike formatsiooni, millest kujunes kol.-leitnant Hans Kalmi Põhja Poegade rügement.

Vabatahtlikke taheti mitte enne saata, kui nad kõik koos ja nimeli 1919. a. jaanuari keskel. Kuid 26. dets. jõudis peaminister K. Pätsi poolt saadetuna Helsingisse leitnant Elmar Kirotar, kellele oli ülesandeks tehtud teatada, et kui soomlasi ei tule lähema kolme päeva jooksul, siis võib olla juba kõik liiga hilja ja et abi peatähtsus pole mitte sõjaline, vaid moraalne. Ekström mõtles veidi ja nõustus siis.

Sõnelite all alles eraridled, saabus esimene kompanii — 140 meest — jäämurdjal "Tarmo" 30. dets. hommikul Tallinna. Laeval pidas Ekström oma meestele kõne: "Kas võidame või meid tapetakse kõiki..." Nähes Tallinna sadamakaidel vene mundreid, lõid soomlased kahtlema, kas linna juba ei ole punaste käes. Leint. E. Kirotarga, tundes ära tuttuvaid, selgitas, et eesti sõjameestel pole veel olnud võimalust vahetada vene mundreid eestipärase riidevarustuse vastu.

Tallinlased ei julgenud alul oma silmi uskuda, nii kaua oldi nad ootnud välisabi ja ikka pettunud. Ootamatus oli selleks liiga suur, et oleks olnud ühtki hõiskamist või elegühüüdu, — ainult silmad läikisid. Soomlased pidased seda alul külmuseks; kuid hiljem mõistsid, et see oli liiga suur meeleliigustus.

Tõepoolest, soomlaste tulek osutus sündmuseks, mis juba oma moraalse mõjuga sõjas kaasa aitas pöördele. Soomlased polnud veel lõõdnudki rindele — järgmine kompanii jõudis Tallinna 3. jaan. 1919 — kui punaväe pealetung 30 kilomeetri kaugusel Tallinnast pandi seisma ja 5. jaan. algas Eesti vastupealetung, mis vähem kui paari nädalaga viis Narvani ja kuu lõpuks ka Eesti lõunapiirini.

Martin Ekström ja Anto Eskola olid esimesed, kes soome esimese vabatahtlike salga juhtidena Tallinna sadamas Eesti pinnale astusid. M. Ekström on kunagi ühe tähtpäeva puhul kirjutanud järgmist: "Soome vabatahtlike salga esimene kompanii kogunes ühel detsembri viimasel päeval 1918. See oli eriline kogunemine, kuna ei jõutud teha selleks ettevalmistusi. Et aga 140 meest telefonilise helistamise peale 29. dets. hilisõhtul siiski viibimata maha jätsid oma rahulikud kodud, et appi tõtata oma hädasolevaile suguvendadele, see oli kapten Eskola õilis tegu. Kui jäälõhkuja "Välnemõinen" kell 6 hommikul lõbises meie põhjamaisesse talvepimedusse, laulsid sõdurid ja nende kaldal viibivad omakseid ja sõbrad "Maamme-laulu".

Kompanii eesotsas astusin mina esmakordselt Eesti pinnale. Neid ülesandeid, mis Eesti väejuhatus meile andis, püüdsime täita nii hästi kui see seisis meie võimuses. Enamik neist, kes võitlesid minu juhtimise all, oli sõjalise väljaõppeta ja vilumuseta, kuid hing ja ohvrimeelsus asendasid selle. Tahan veel mainida, et mina Eestis kunagi ei tunnud end võõrana. Kas see olenes sõbralikkusest, millega koheldi mind kõikjal, või johtus see ajaloolistest traditsioonidest ...

Kapten Anto Eskola, nii nagu ta ilmus Narva alla a. 1918.

aegadelt, mil meie esivanemad oma verega nõusutasid ühistes võitlustes Eestimaa välju, kes seda teab."

Narva vallutamisel oli kapten Eskola üks esimesi, kes oma meestega linna sisse tormas. Narvas oli enamlaste jõud viis polku suur. Kui kapten Eskola Riigile jõudis, nii nagu jutustasid sellest operatsioonist osavõtnud, põgenesid enamlased sealt välja. Eskola otsustas nüüd otse Narva tungida ja ta jooksis oma saja mehega, kellede hulgas oli ka Narva kooliõpilasi ja teisi eestlasi, otse raekoja ette. Iga mees lasknud seal mõned paugud õhku, mis linnas asuvate vaenlaste keskel paanika tekitas. Eskola komanii sattus linnas toimunud võitlustes kokku ka soome punakaartlastega. Kapt. Eskola kätte sattus vangi terve diviisi voor, diviisi staap, diviisi komandör ja ühe polgu ülem, kokku umbes 300 vaenlasi. Kapten Eskolast sai meie Vabadussõja üks legendaarseid kujusid.

Kapt. A. Eskolale annetati vahvuse eest Eesti Vabadusristi.

Fakt.

● Toronto konservatooriumi saalis annab iseseisva klaverikontserdi pianist Salme Lohuaru.

ARGENTIINA-EESTLASED

Talvine südavuse kiri Buenos Airesist

BUENOS AIRES (VES) — Jõulud Argentiinas, tangode ja pampade maal — see on midagi hoopis muud kui üleval põhjas. Need on siin südasuvised pühad, eriti need möödunud pilvitu sinitaevaga, päikesekõllusega, higistamisega ja kuumusega. Ööd läbi istutakse lipsuta, kueta ja õhukestes kleitides katustel või aedades — ehk pärisrahva kombe kohaselt lihtsalt tänava ääres. Ustest ja akendest aga ürgab muusikat — tangosid läbisegi reklaamiga või moodsate helinditega.

Jõululaupäev algas küll halli taevaga ja vihmaga, ent õhtuks säras päike ja värikal taevarannal üle La Plata kuhjusid roosa-punased pilvemäed. Õhus oli tunda läheneva äikese raskust.

Varsti oligi pikne — ja välgud valgustasid jõuluõhtut, tõmad et vihmast siiski aja oleks saanud peale ühe tubli sagara. Raadiost tuli aina edasi tangósid, muud tantsumuusikat ja reklaami — ükskõik millise jaamale nupu keerad. Ainult riigi saatja andis tõsisemaid asju ja hiljem Antaddida jaam andis saksa saates "Stille Nacht", mis viis mõtted mineviku radadele. Äikese kärgatused aga ragisesid raadios kellahelina vahele.

Kui aga laual paberist ja suigedest "jõulukuusel" sõrasid küünlad ja lõunamaal sündinud pisi-Anisu põhjamaistes sinisilmades nende siira heik segines rõõmuga saadud kingitusist, siis saabus eneselegi südamesse midagi jõululist.

*

Kui Argentiina eestlastele ka palju saab ette heita, süs ühte ei saa eitada — nende tragidust ja ettevõtlikkust "oma toa ja oma loa" soetamisel. Seda tõendab aina kasvav majaomanike hulk. Olgu need majad ka tihti õige väikesed, on nad siiski omad. Ja säästsummade kogumine sellel maal on kõike muud kui lihtne asi.

Dr. A. Massakas elab jõba pikemat aega oma avaras kahekordses majas. Maja peremees ise on teenistuses ühes autovabrikus, juhatuse sekretärina. Samas lähedal on majaomanikuks ka kpt. Laks, kes omal ajal Argentiinasse saabus viikingpaadil. Õige värsked majad omavad San Andresis kol. Ratiste ja endine poliitseikonstaabel Reinpdasto. Turderas kolisid hiljuti oma majja Taraskid, Temperleys ostis hiljuti maja elektrimontöör Pärnu mees Aug. Kallit ja San Martinos ehitas enesele maja A. Arva, kes töötab ühes elektritööstuses. Maalermeister A. Meltsas omab maja Huzaingos. Teine maalermeister O. Meikop kolib varsti oma majja Belle Vistas ja mehhaanik A. Karrol on oma maja valmis Lavallalis. A. Karro kuulub muide siinse eesti koloonia parimate näitlejate hulka. Kutseliste lavainimestele tuntud J. E. Niilust tuleb kah lugeda majaomanike klassi, sest tema abikaasa ja poeg ostsid hiljuti moodsa korteri ühiselamus Buenos Airesi südalinnas.

Majaomanikuks tuleb lugeda ka I. Paldroki ja A. Jõesbergi, kes omavad nädallõpu majad Carimis. Samas, Paldroki naabruses, on valmimas maja muusikamehel ja edukal viiulimeistril V. Radamusel.

Maju ehitavad või kälvad ehitamisplaanidega ringi veel mitu kaasmaalast. Igatahes on ettevõitlikkuse vaim elav.

*

Kui peaks küsitama, kes Argentiina eestlastest majanduslikul alal on saavutanud kõige üllatavama edu, siis peaks vastama: hra Hugo Vari. 6 a. eest saabudes Rootsist alustas ta koos abikaasaga pea mitte millestki, olles nüüd välja arendanud siidpaberist laternate ja igasuguste karnevali esemete tööstuse, mis selsab tugeval majanduslikul alusel ning oma toodangu kvaliteediit ja hulgalt omai alal on pea ainuvalitsev Argentiina turul.

H. Vari tööstus annab teenistust tervele reale kaaseestlastele. Muuseas töötab tema juures ka end. "Eesti Sõna" peatoimetaja A. Oinas koos abikaasaga.

*

Bakterioloogina on siin tubli tunnustuse saavutanud dr. A. Okas, endine Tartu Riikliku Seerumiinstituudi abijuhataja. Ta teotseb omai erialal kahes asutuses, olles seal läbi viinud rea uuendusi, neist mõned esmakordsed Argentiinas. Vaatamata sellele, et Argentiina välismaisefd ülikoolide diploome üldiselt ei tunnusta, on dr. A. Okas saavutanud kindla positsiooni spetsialistina.

*

Kunsti alal on Argentiinas läbi löönud kunstnik Rudolf Lepvalts, kes L.-Ameerikas elab juba üle paarikümne aasta.

Hiljuti usaldati R. Lepvaltsile La Rioja provintsi katedraali altaripildi restaureerimine, millise ülesande ta sooritas edukalt. Populaarne ajakiri "Mundo Argentino" tõi sel puhul kirjutuse ja intervjuu kunstnikuga mis oli illustreeritud mitme fotoga ja kunstniku eluloolise andmetega.

*

Argentiina Filmiinstituudi lõpetas korrespondentsi teel kunstnikajakirjanik Egon Vellesoo, õppides peamiselt filmi käsikirja tehnikat ja filmi kunstilist kritiikat. Sama kunstnik E. Vellesoo pääses hiljuti ühe oma affishiga argentiina reklaami aasta-almanakki, kus tuuakse ära aasta jooksul ilmunud parimad reklaaminäited. Samuti oli üks tema affish hiljuti väljas ühel reklaamkunsti näitusel Buenos Airesis, Florida tänaval.

*

"Argentiina Šveitsis", Andide mägede turismi keskuses San Carlos de Bariloches on pansionimanikuks endine Pärnu Endla teatri näitleja Ants Sepp. Mees on ehitamas juba teist pansioni.

See näitab ta edukust. Cordolo provintsis, San Yavieris on pansionipidajaks eestlanna Helga Bilicis koos oma kroaatlasest abikaasaga.

*

Eesti Seltsi jõulupuul Villa del Parques korraldatud lastenäidendi "Kuri viisakimp" dramatiseeris A. Valgma jõulujutu järele A. Vilde. Lavastus pr. Gerda Saaring, dekoratsioonid kunstnik RR. Lepvaltsilt ja kostüümid pr. Rita Nõmmikult.

MALENURK

1954. a. maletegevuse kokkuvõte

Astudes aastasse 1955 on huvitav teha linnu-lennuline ülevaade möödunud aasta maletegevusest, mis oli üks tegevusrohkemaid aastaid peale teist maailmasõda, nii rahvusvahelisel kui ka pagulasareenil.

Peatudes esmajoones rahvusvahelisel maleareenil, peame mainima maailmameistritiitli matshi Botvinniku ja Smõslovi vahel, milline viigiliselt lõppes (12—12) ja millega Botvinnik tiitli säilitas. Meeskondade maleoiimpial Amsterdamis näitasid järjekordselt Nõuk. Liit (34 p.), Argentiina (27 p.) ja Jugoslaavia (26½ p.) oma paremust teiste maade ees (sama järjekord oli ka 1952. a. maleolümpial Helsingis), kusjuures suurmeister Paul Keres võõrsluste hiilgavaima tulemuse saavutas — 13 võitu ja üks viik (96,4 %)!! Värsketeks suurmeistriteks nimetati sakslane Unzicker, tsehh Pachman, ungarlane Barzca, rootslane Stõlz ja ameerikiane Kashdan (neist viimased just oma saavutuste tõttu aastail 1930—40).

Tähelepanu vääriv oli noorte maailmameistri, argentiinlase Oscar Panno (19.a) saavutus Lõuna-Ameerika tsooni turniiril edestades suurmeistreid Najdorfi, Eliskaesst, Pilnikut jt. kvalifitseerudes maailmameistrivõistluste poolfinaali (Inter-Zonal).

*

Paguluses oli suurimaks maleürituseks sügisel Torontos peetud I. üleameerikalised eesti esivõistlused, kus ühisvõitjatena lahkusid meistrid Shilov ja Tullus. Sama aegselt reorganiseeriti ka Välis-Eesti Maleliit, et saavutada tõhusamaid tulemusi paguluses.

Ülemaailmise ulatusega IV Eesti kirimale esivõistlustel jõuti lõpule viia tosina mängu ümber, ning momendil on raske võitjat ennustada, kuid uued nimed nagu: Veskimets ja Rits teevad peavalu ka tuntud meistritele.

Aasta jooksul anti välja ka "Eesti Male" teine aastakäik 80 leheküljelises ulatuses.

Eesti Maleklubi Torontos näitas järjekordselt oma edukust linna meeskondade esivõistlustel ja saavutas C-klassis esikoha ja B-klassis teise koha. Linna meistrivõistlustel tuli Eduard Rose teisele kohale.

USA-s oli tegevus rohkem organisatoorset laadi ja senistele maleklubidele lisandusid veel San Francisco ja Los Angeles maleklubid. Esimeses on klubi hingeks Kurt Blumberg ja teises kohapealne vanaeestlane Charles Kodil, koos Heino Kurruki ja A. Treimaniga.

O

Kodumaalt tulnud teadete alusel jõudis teise eestlasena Nõuk. Liidumeistriklassi G. Uusi (esimesena Paul Keres), kellele häid lootusi antakse saada suurmeistriks.

ENSV esimaletajaks tuli Jüri Randviir. Temale järgnesid: Luin, Mikkov, Renter, Heier jt.

Esinevad nimed nagu: Türn, Arulaid, Renter, Randviir, Uusi, Vilard, Heinra, Heier, Luin, Kikkov, Hindre, Arakas, Luik, Kärner, Tarve, Kühle, Ney jt.

Ka naismaletajad on näidanud häid tulemusi ja nii jõudis N. Liidu meistrivõistlustele pr. Salme Rootare.

Rootsi All-Svenska meeskondade meistrivõistlustel saavutas estkoha Göteborgi "Kamraterna" klubi, mille teisel laual mängis Laurine (kaks võitu ja üks kaotus) ja neljandal laual Reljo Utuste (üks võit ja üks kaotus). Sealjuures on nimetamisväärivad "Kamraterna" esilaual esinenud Eric Jonssoni saavutus, kes võitis suurmeister Ståhlbergi ja ka rahv. meistrit Lundini.

"Kamraterna" klubi treeningturniiri võitjaks tuli Eric Jonsson 8 punktiga jättes Laurine teisele kohale 7 punktiga.

Hiljuti andis Uppsala malesimultaani Hildebrand, kes saavutas 12 võitu, kaks viiki ja kaks kaotust.

Bristolis, Inglismaal, võitis klubiturniiri Max Poolake 100 %-selt, saavutades 9—0 punkti.

LOS ANGLES. — Siin asutati hiljuti Eesti Maleklubi. Klubi ajutisse juhatusse kuuluvad: Charles Kodil, Heino Kurruk ja A. Treiman. Samal ajal alustati ka turniiriga, kust 8 malehuvilist osa võtab. Charles Kodil, kes kuulub vanaeestlaste perre, on USA maletringides tuntud laialdaselt. Alles möödunud suvel esines ta rahvusvahelise kooseisuga Pan-America esivõistlustel turniiri direktorina.

Helsingi meistriks tuli Soome meister Kaarle Ojanen 6½ punktiga. 2—4 kahale tuli Soome olümpiamehed: Fred, Vesterinen ja Ridala 5 punktiga.

Kodumaalt kuuleb, et augusti kuul peetud meistrite ja meistrikandidaatide turniiril Leningradis saavutas meistriklassi G. Uusi, kes tuli 16 osavõtja hulgas neljandale kohale. A. Spassky (18.a.) 12½ p. 2. Polugajevskij 12 p. 3. Cerepkov 10 p. 4. Uusi 9 punkti jt., kusjuures peame siiski ka tooma mõningaid nimesid, kes Uusist tahapoole jäid: Veltmander, Geller (!), Hasin, Estrin, Ravinskij, Šehhover jne.

ROOTSIS, me varasemas malekantsis olid meistrid Laurine, Hildebrand ja Sepp rahuldavas "lõõgihoos", ning nimetamist vääriv on ka V. Jaanbergi esikohlt Stockholmi "Wasa" maleklubi I-klassi turniiril. Sealjuures võttis Hildebrand üle Rootsi malelõidu häälekandja "Sahackbladet" toimetamise.

AMEERIKA SÕJAVAEKOHUS Berliinis mõistis kümneks aastaks vanglasse 23-aastase saksa ülõpilase Margarete Schmidti, kuna see tegidses vene spioonina "Stefania" peatoimetamiseks eli. Venelased olid ta oma võrku saanud lubadusega vabastada vanglast üht tema sõpra "teenete eest". Pildil näeme ilusat spioonitari väljumas politseinikuga kohtusaalist.

TAANI FOTOGRAAF Andersen viibis hiljuti Venemaal ja tegi huvitava fotoreportaažhi nõukogude elust. Juuresolevatel piltidel on ta tabanud kahte äärmust Moskvast — juurviljasaba ja kelnerinnat välismaalastele ja parteitusadele määratud luksusrestoranist ... kaaviari jõõl vene shampusega.